

Чайка К. О., здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Олещенко В. Ю., к.держ.упр., доцент

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ІКАО, ЄВРОКОНТРОЛЮ ТА УКРАЇНИ У СФЕРІ АЕРОНАВІГАЦІЇ

У зв'язку з поступовою координацією нормативно-правових актів в аеронавігаційній сфері для запровадження технічної допомоги усіх країн світу чільне місце посідає питання щодо розширення національних авіаційних правил, включаючи вимоги безпеки аеронавігації, з врахуванням європейських стандартів та рекомендацій. Процес гармонізації національних та європейських стандартів відбувається поетапно, оскільки передбачає собою введення державою певних заходів, що вимагають ретельного розгляду та аналізу. Законодавча база України поступово реформується та модернізується, що створює умови для належного функціонування повітряного простору та забезпечує необхідний рівень аеронавігаційної безпеки.

Ключовою складовою на шляху до розвитку вітчизняної аеронавігаційної системи стало набуття Україною 9 вересня 1992 членства у Міжнародній організації цивільної авіації (далі - ІКАО), приєднавшись до Конвенції про міжнародну цивільну авіацію, та згодом 1 травня 2004 року членства у Європейській організації з безпеки аеронавігації (далі – ЄВРОКОНТРОЛЬ). Вищезазначені організації є провідними в даній сфері, оскільки саме вони визначають відповідні стандарти та рекомендації розвитку аеронавігаційних систем держав-членів.

Повна технічна інтеграція України до Спільної системи маршрутних зборів ІКАО та ЄВРОКОНТРОЛЮ сприяє впровадженню європейської системи, формуванню та розвитку національної аеронавігації. Зміни української аеронавігаційної системи залежать від нормативно-правової бази держави, що

дозволяє імплементувати стандарти і рекомендації ІКАО та ЄВРОКОНТРОЛЮ. Наразі основою державного регулювання діяльності даної сфери в Україні є Конституція України, Повітряний кодекс України, авіаційні правила, затверджені наказами Державної авіаційної служби України, акти Державного підприємства обслуговування повітряного руху України (Украерорух) тощо.

Розвиток аеронавігації України регламентується Авіаційними правилами України «Обслуговування аеронавігаційною інформацією», затвердженими наказом Державної авіаційної служби України від 13 травня 2019 року №582. Дані Авіаційні правила визначають вимоги до обслуговування аеронавігаційною інформацією, що надається на території України та у повітряному просторі над відкритим морем, де відповідальність за обслуговування повітряного руху міжнародними договорами України покладено на Україну, а також розроблені відповідно до Повітряного кодексу України та інших нормативно-правових актів України з питань діяльності у галузі цивільної авіації з урахуванням законодавства Європейського Союзу, документів Євроконтролю, стандартів та рекомендованої практики Міжнародної організації цивільної авіації [1].

Як вбачається з аналізу структури та змісту документів ІКАО, то їх умовно можна поділити на відповідні розділи: авіаційні події; планування повітряного руху, системи польотів, посадкові схеми, радіолокаційні системи; аеропорти, аеродроми та вертодроми; захист навколишнього середовища; аеронавігаційне обслуговування; навчання, ліцензування та видача свідоцтв авіаційному персоналу, метеорологічне забезпечення; прогнозування розвитку транспорту [2, с. 62]. Аналізуючи нормативно-правові акти ЄВРОКОНТРОЛЮ, можна виділити наступні елементи: персонал та відбір персоналу; початкове навчання; ліцензування персоналу; робоче місце диспетчера; тренажерне навчання; керування стресом в критичних ситуація; регулятивні вимоги з безпеки.

Проводячи аналогічну паралель з нормативною базою України, національне законодавство регламентує аеронавігаційний зв'язок; ліцензування персоналу; вимоги щодо аеродромів, початкового навчання, персоналу та відбору персоналу;

навчання для підвищення кваліфікації працівників; правила користування повітряним рухом та певні регулятивні вимоги з безпеки.

Як вбачається з вищесказаного, детальний розгляд законодавства України передбачає явну недосконалість його юридичних важелів та недостатній контроль за дотриманням стандартів у аеронавігаційній сфері міжнародних організацій, зокрема у питаннях щодо навчання для підвищення кваліфікації, відбору персоналу, охорони навколишнього середовища, метеорологічного забезпечення та людського фактору, зокрема щодо керування стресом у критичних ситуаціях.

Так, наприклад, розділ нормативної бази ІКАО «Метеорологічне забезпечення» включає такі документи: метеорологію для диспетчерів обслуговування повітряного руху та пілотів; керівництво зі стандартної атмосфери ІКАО; керівництво з практики спостереження за дальністю видимості на злітно-посадковій смузі; керівництво з координації між органами обслуговування повітряного руху та авіаметеослужбами, метеорологічне забезпечення міжнародної аеронавігації [3]. В той час, як в Україні діє тільки Закон України від 18 лютого 1999 р. «Про гідрометеорологічну діяльність».

Таким чином, резюмуючи все вищесказане, можна стверджувати, що з стратегічним зовнішньополітичним курсом на інтеграцію України в Європейський Союз для вдосконалення та підвищення ефективності національної аеронавігаційної системи необхідно доопрацювати нормативну базу України, яка не містить ключові питання, що є необхідними відповідно до змісту та структури актів ІКАО та ЄВРОКОНТРОЛЮ.

Література:

1. Авіаційні правила України «Обслуговування аеронавігаційною інформацією», затверджені наказом Державної авіаційної служби України від 13 травня 2019 року №582. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0760-19#Text> (дата звернення: 27.10.2022);

2. Луппо О. Є., Гузенко Л. Ю., Пусь В. О. Порівняльний аналіз документів ІКАО, ЄВРОКОНТРОЛЮ та України у сфері аеронавігації.

Аерокосмічні системи моніторингу та керування. Вісник НАУ, 2011. №1. С. 60-64;

3. Дос. 8896. Посібник з авіаційної метеорології. 1-е вид. Монреаль: ICAO, 1997. URL: <https://www.skybrary.aero/sites/default/files/bookshelf/2506.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).